



Schoolondersteuningsprofielen

Mei 2012

REC West

REC Zuid Holland Midden en Noord

Voorwoord

Passend Onderwijs: de Regionale Expertise Centra verdwijnen, het Speciaal Onderwijs wordt onderdeel van nieuwe samenwerkingsverbanden, de landelijke indicatiecriteria verdwijnen, de nieuwe samenwerkingsverbanden gaan bepalen welke leerlingen naar het Speciaal Onderwijs gaan ...

Allemaal veranderingen die ten grondslag liggen aan dit product.

Niet alle leerlingen die in het Speciaal Onderwijs zitten, hebben eerst onderwijs gevolgd op het regulier onderwijs. Uit gesprekken bleek bovendien, dat niet iedereen een duidelijk beeld heeft van de doelgroep en de inhoud van het onderwijs op de speciale scholen.

REC West en REC Zuid Holland Midden en Noord hebben daarom gezocht naar een manier waarop wij een duidelijk beeld kunnen geven van het speciaal onderwijs in onze regio. Op basis van een aantal bestaande modellen voor een schoolondersteuningsprofiel, is een model ontwikkeld waarmee u naar ons idee een goed beeld krijgt van onze scholen.

Hierbij treft u schoolondersteuningsprofielen van scholen, waar op 1 oktober 2011 minstens 5 leerlingen vanuit uw samenwerkingsverband¹ onderwijs volgden. Doel van dit profiel is om, in het model van een schoolondersteuningsprofiel, in het kort een beeld te geven van onze scholen, onze doelgroep, ons personeel, onze voorzieningen en onze visie op de toekomst. Deze informatie is gebaseerd op de schoolgids, het schoolplan en een gesprek met de directeur (en eventueel een zorgcoördinator en/of afdelingsleider o.i.d). Dit profiel is dus niet gebaseerd op observaties, gesprekken met het personeel en uitkomsten van vragenlijsten. Het is ook niet officieel vastgesteld door de MR.

De profielen zijn gemaakt door Gerieke van Til en Marjolein Oosterveer (Onderwijs Advies). De eindredactie is gevoerd door Hanke van de Putte en Gerieke van Til.

We hopen dat deze profielen u een goed beeld geven van onze scholen en ons onderwijs.

Namens de directeuren van de scholen van REC West en REC Zuid Holland Midden en Noord,

Gerieke van Til (beleidsmedewerker) en Hanke van de Putte (directeur)

¹ De profielen worden verspreid onder de *huidige* samenwerkingsverbanden binnen REC West en REC Zuid Holland Midden en Noord.

Als een school ook leerlingen heeft uit het gebied van een ander REC, kan de school er zelf voor kiezen het profiel aan het betreffende samenwerkingsverband te overhandigen.

Inleiding

Van alle scholen is in hetzelfde model informatie gegeven over de school. Bij de naam van de school staat of het om speciaal onderwijs (SO), voortgezet speciaal onderwijs (VSO) en/of ambulante begeleiding (AB) gaat.

De profielen zijn geordend op basis van de plaats waar de school staat. Het betreft alleen de scholen van REC West en REC Zuid Holland Midden en Noord. Het kan zijn dat er nog andere scholen voor speciaal onderwijs zijn in bepaalde plaatsen, die onder een ander REC vallen (bijvoorbeeld in Gouda). Voor die scholen is geen schoolondersteuningsprofiel in deze map opgenomen.

Ieder schoolondersteuningsprofiel heeft dezelfde opbouw. Allereerst is beschreven welke doelgroep de school opvangt, waar de school is en wat het doel van het onderwijs is. Vervolgens volgt een uitgebreidere beschrijving van de doelgroep en een beschrijving van instroom, toelating, grenzen aan toelaatbaarheid en uitstroom.

Onder 'onderwijs: aanbod en organisatie' is weergegeven of gewerkt wordt met handelings- en/of groepsplannen, hoe het onderwijs wordt aangeboden (bijvoorbeeld in leerroutes of profielen), met welke methodes wordt gewerkt en of gewerkt wordt vanuit specifieke concepten en uitgangspunten.

Daarna volgt informatie over het personeel. Bij het noemen van de aanvullende expertise wordt bijvoorbeeld administratie en directie niet genoemd; het gaat om expertise gericht op de doelgroep. In een korte beschrijving van de kenmerken van het personeel wordt weergegeven wat iemand nodig heeft om op die school te kunnen werken. Dit is geen uitputtende beschrijving van competenties, maar een algemene indruk van de belangrijkste kenmerken en vaardigheden. Ook worden de voorzieningen beschreven en eventueel andere zaken die noemenswaardig zijn.

De beschrijving van de AB-diensten is kort. Daar is bewust voor gekozen. Dit document gaat over de scholen en de zittende leerlingen. Tenslotte staat onder 'toekomst' van alles wat de directeur van de betreffende school graag wil melden over de toekomst; mogelijk nieuwbouw, plannen voor het uitbreiden van de doelgroep, gevolgen van Passend Onderwijs, etcetera.

In de profielen staat soms een *. Hiermee wordt verwezen naar de bijlage. In de bijlage is een aantal zaken beschreven die anders in meerdere profielen terug zouden komen. Bijvoorbeeld de indicatiecriteria en de inhoud van het project Herstart en Op de Rails.

Onder het tabblad 'bijlage' is ook een overzicht opgenomen van welke profielen naar welke samenwerkingsverbanden zijn gestuurd².

² Een profiel is in de map opgenomen als uit een bepaald samenwerkingsverband 5 of meer leerlingen onderwijs volgden op de betreffende school op 1-10-2011.

Schoolondersteuningsprofiel Inspecteur de Vriesschool SO/VSO/AB (profiel SO)

De Inspecteur de Vriesschool in Den Haag biedt Speciaal Onderwijs (SO) voor leerlingen van 4 - 12 jaar en Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) voor leerlingen van 12 - 20 jaar die zeer moeilijk leren. De Inspecteur de Vriesschool is onderdeel van De Haagse Scholen.

De leerlingen krijgen les in drie gebouwen. Twee gebouwen liggen op loopafstand van elkaar. In deze gebouwen wordt SO geboden. De VSO-leerlingen volgen sinds kort onderwijs in een nieuw gebouw, dat gedeeld wordt met het VSO van de Bernardusschool. Uitzondering daarop is de ondersteuninggroep oudere leerlingen, deze leerlingen volgen onderwijs in één van de SO-gebouwen.
Dit profiel betreft het SO.

Alle leerlingen zijn van 8:45 – 15:15 uur op school, behalve op woensdag. Dan zijn de leerlingen om 12:30 uur vrij.
Leerlingen hebben allemaal een individueel handelingsplan.

Doel van het onderwijs van de Inspecteur de Vriesschool is dat zeer moeilijk lerende leerlingen zich binnen hun mogelijkheden optimaal ontplooiën, zodat ze zo zelfstandig en sociaal mogelijk deel kunnen nemen aan de maatschappij (wonen, werken en vrijetijdsbesteding). De Inspecteur de Vriesschool probeert dat te bereiken door middel van gedifferentieerd, geïndividualiseerd en planmatig onderwijs in een uitdagende en veilige omgeving.

Beschrijving van de doelgroep (instroom, toelating en uitstroom)

De **doelgroep** van de Inspecteur de Vriesschool zijn leerlingen die zeer moeilijk leren. Alle leerlingen van de Inspecteur de Vriesschool hebben een IQ onder de 70. Sommige leerlingen hebben een bijkomende stoornis of beperking, zoals een stoornis binnen het autistisch spectrum of een auditief of visueel probleem. De Inspecteur de Vriesschool heeft veel ervaring in de opvang van ZMOLK-leerlingen. Dit zijn leerlingen die zeer moeilijk leren en grote gedragsproblemen hebben. Daarnaast biedt de Inspecteur de Vriesschool specifieke opvang voor leerlingen met een stoornis binnen het autistisch spectrum. De school heeft ook een ondersteuninggroep voor zeer laag functionerende leerlingen, in samenwerking met De Compaan.

In vergelijking met andere scholen voor zeer moeilijk lerende kinderen heeft de Inspecteur de Vriesschool weinig leerlingen met het syndroom van Down.

De leerlingen van de Inspecteur de Vriesschool hebben allemaal beperkte verstandelijke vermogens. Ze hebben vaak problemen met leren, zelfredzaamheid en sociale vaardigheden. De leerlingen van de Inspecteur de Vriesschool hebben veel begeleiding en sturing nodig.

De meeste leerlingen die onderwijs volgen op de SO-afdeling van Inspecteur de Vriesschool zijn **ingestroomd** vanuit regulier onderwijs, speciaal basisonderwijs, andere scholen voor speciaal onderwijs (bijvoorbeeld cluster 2), een kinderdagcentrum of een medisch kinderdagverblijf.

Het **voedingsgebied** van de Inspecteur de Vriesschool is vrij groot. Leerlingen van de Inspecteur de Vriesschool zijn voornamelijk afkomstig uit Den Haag. Een deel van de leerlingen woont in omliggende plaatsen zoals Honselersdijk, Rijswijk of Nootdorp.

Toelating* tot is mogelijk met een cluster 3 ZML(/MG) indicatie*. Na de **aanmelding** bij de

school start de interne procedure van de Commissie van Begeleiding (CvB) van de school. Deze commissie bestaat uit de orthopedagoog, de Intern Begeleider, de schoolarts, de maatschappelijk werkende en de locatieleider (voorzitter). In principe zijn alle leerlingen met een cluster 3 ZML/(MG) indicatie plaatsbaar op de Inspecteur de Vriesschool.

De Inspecteur de Vriesschool heeft een aantal **grenzen aan de toelaatbaarheid**. De school kan geen passend aanbod bieden aan leerlingen met een heftige psychiatrische stoornis, blinde en dove leerlingen en leerlingen die in een rolstoel zitten als gevolg van een lichamelijke handicap.

Terugplaatsing naar het regulier onderwijs komt bijna nooit voor. Soms kan een leerling wel terug- of overgeplaatst worden naar het speciaal basisonderwijs. **Criteria voor terugplaatsing** zijn cognitieve resultaten, sociaal emotionele vaardigheden en het IQ van de leerling.

De meeste leerlingen verlaten de SO-afdeling van de Inspecteur de Vriesschool als ze 12 of 13 jaar zijn.

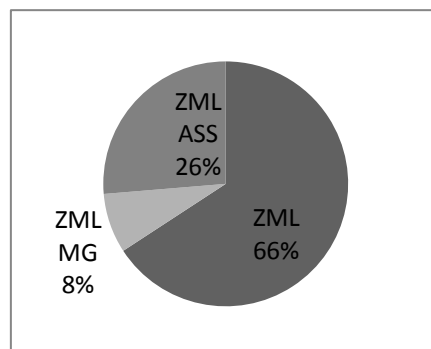
Meestal **stromen ze uit** naar het VSO van de Inspecteur de Vriesschool of een andere school voor VSO ZML (i.v.m. vergoeding vervoer- het nieuwe gebouw voor VSO staat aan de andere kant van de stad) of ze gaan naar het Praktijkonderwijs.

In het schooljaar 2010-2011 zijn in totaal 4 SO-leerlingen extern uitgestroomd, er gingen ook leerlingen naar het VSO van de Inspecteur de Vriesschool. Van de extern uitgestroomde leerlingen ging één leerling naar een andere school voor ZML, twee leerlingen naar een medisch kinderdagverblijf en één leerling naar een kinderdagcentrum.

Huidige populatie

Op **1 oktober 2011** volgden in totaal 246 leerlingen onderwijs op de Inspecteur de Vriesschool. Daarvan volgden 79 leerlingen onderwijs op het SO.

De **verdeling** van de leerling-populatie van de SO-afdeling van de Inspecteur de Vriesschool was op dat moment als volgt:



Onderwijs: aanbod en organisatie

De Inspecteur de Vriesschool biedt **speciale ondersteuning** aan leerlingen, die door hun beperking niet in staat zijn om deel te nemen aan het reguliere onderwijs. Dit gebeurt aan de hand van individuele ontwikkelingsperspectieven, in verschillende stromen en binnen vijf leerroutes. De grootte van de groepen is verschillend en er wordt met verschillende methodes gewerkt.

Bovenstaande wordt hieronder nader uitgewerkt.

Iedere leerling heeft een **individueel handelingsplan/ontwikkelingsperspectief**. Bij het opstellen van dit plan wordt rekening gehouden met de pedagogische behoefte, didactische mogelijkheden en de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerling. Dit handelingsplan/ontwikkelingsperspectief wordt opgesteld door de CvB, in samenspraak met de leerkracht, voor de periode van een schooljaar. Het handelingsplan/ontwikkelingsperspectief wordt altijd besproken en geëvalueerd met en ondertekend door de ouders.

Drie keer per jaar vindt een groepsbespreking plaats, dan wordt het plan besproken. In januari worden de doelen zo nodig bijgesteld en opnieuw besproken met ouders.

Alle groepen hebben een **groepsplan**.

De **groepen** zijn **samengesteld** op basis van leeftijd en ontwikkelingsperspectief.

De **groepsgrootte** varieert van 7 tot 15 leerlingen. De onderwijsondersteuningsgroepen zijn klein, de reguliere groepen groter. Streven is om minder leerlingen in de jongere groepen te plaatsen, en de groepen met oudere leerlingen wat groter te maken. Dit is echter ook afhankelijk van aanmeldingen en instroom.

De Inspecteur de Vriesschool werkt met drie **stromen** en vijf **leerroutes**:

In de A-stroom zitten autistische leerlingen, die extra structuur en aanpassingen nodig hebben. Niet alle autistische leerlingen zitten in deze stroom. Leerlingen in de A-stroom kunnen alle leerroutes doen.

De C-stroom is de 'cognitieve stroom', in deze stroom zitten leerlingen die leerroute 3, 4 of 5 doen. De P-stroom is de praktijkstroom, leerlingen in deze stroom doen leerroute 2 of 3. Leerlingen in de ondersteuningsgroepen volgen leerroute 1 of 2.

De vijf leerroutes zijn als volgt ingedeeld:

- Leerroute 1: deze leerlingen hebben een diepe verstandelijke beperking (IQ 0-20). Deze leerlingen bereiken een ontwikkelingsleeftijd die vergelijkbaar is met kinderen van 0-2 jaar. Ze stromen na het VSO uit naar belevingsgerichte dagbesteding in kleine groepen.
- In leerroute 2 zitten leerlingen met een ernstige verstandelijke beperking (IQ 20-35). Hun ontwikkelingsleeftijd is vergelijkbaar met kinderen van 2-4 jaar. Ze stromen na het VSO uit naar activiteitengerichte dagbesteding.
- Leerroute 3 is voor leerlingen met een matige verstandelijke beperking (IQ 35-50). Zij bereiken een ontwikkelingsleeftijd vergelijkbaar met kinderen van 4-7 jaar. Zij stromen uit naar het VSO en daarna naar arbeidsmatige dagbesteding.
- In leerroute 4 zitten leerlingen met een IQ van 50-70, zij hebben een lichte verstandelijke beperking. Hun ontwikkelingsleeftijd is vergelijkbaar met kinderen van 7-12 jaar. Zij stromen uit naar het VSO en daarna naar arbeid met jobcoach.
- De leerlingen in leerroute 5 hebben een IQ < 70. De bijkomende problematiek (zoals adhd, ass of een gedragsstoornis) staat bij deze leerlingen vaak centraal. Deze leerling kan uitstromen naar het Praktijkonderwijs of VSO, en daarna naar het ROC of vrije bedrijf.

Streven is om binnen één groep gemiddeld twee, maximaal drie, leerroutes aan te bieden. Binnen het SO worden de meeste activiteiten in de stamgroep verricht. Lezen en rekenen wordt groepsdoorbrekend in niveaugroepen aangeboden.

Er is een onderwijsondersteuningsgroep voor laagfunctionerende leerlingen.

De Inspecteur de Vriesschool gebruikt **methodes** voor het regulier en speciaal basisonderwijs en eigen rekenleerlijnen. Voor deze rekenleerlijn heeft het personeel bij de ZML leerlijn* van de CED materiaal uit verschillende methodes verzameld. Vanaf schooljaar 2012 – 2013 zal de methode Rekenboog gebruikt gaan worden.

Het personeel heeft zelf ook lesmateriaal ontwikkeld. Er zijn remediërende en oefenprogramma's voor de computer, de Inspecteur de Vriesschool gebruikt ook een methode voor sociale vaardigheden.

Er wordt gebruik gemaakt van pictogrammen, dagritmekaarten en time-timers. Het gebruik hiervan wordt afgebouwd naarmate de leerlingen ouder worden en kunnen lezen. In de onderwijsondersteuningsgroepen wordt gewerkt volgens de teacch methode (een methode specifiek afgestemd op leerlingen met ASS).

Specifieke **concepten/uitgangspunten** die centraal staan in het onderwijs van de Inspecteur de Vriesschool:

- Meervoudige Intelligentie;
- Handelingsgericht werken;
- Zelfstandig werken;
- Positive Behaviour Support (PBS).

Personeel en voorzieningen

Alle leerlingen krijgen onderwijs van een leerkracht, zoveel mogelijk ondersteund door een onderwijsassistent. In de onderwijsondersteuningsgroepen is de onderwijsassistent fulltime aanwezig, in de overige groepen parttime.

Naast leerkrachten en onderwijsassistenten is de volgende expertise aanwezig in het team van de Inspecteur de Vriesschool: intern begeleiders, interne coaches (voor begeleiding en ondersteuning van onderwijzend en ondersteunend personeel), remedial teachers, ambulante begeleiders, vakdocenten, logopedisten en een maatschappelijk werkende. Twee leerkrachten zijn opgeleid als video interactie begeleider.

De school huurt een orthopedagoog/psycholoog in.

Het personeel is deskundig en heeft affiniteit met leerlingen met een verstandelijke beperking. Ze zijn betrokken bij leerlingen en werken samen met collega's en andere organisaties. Het personeel biedt de leerlingen van de Inspecteur de Vriesschool veiligheid, duidelijkheid en structuur.

De leerlingen van de Inspecteur de Vriesschool zijn speciaal, maar het personeel ook. Het personeel moet om kunnen gaan met gedragsproblemen en kan leerstof aanbieden in zeer kleine stapjes. Ze moeten genoeg kunnen nemen met kleine stapjes vooruit. Het personeel kan cognitieve kennis aanbieden in praktische situaties: de leerlingen leren door doen.

Indien een hulpvraag niet beantwoord kan worden door het personeel van de Inspecteur de Vriesschool, wordt dit voorgelegd aan de interne zorgcommissie. De interne zorgcommissie stelt zich ten doel de betrokkenen te ondersteunen en te adviseren bij het werken in de dagelijkse praktijk met leerlingen die ondanks de plaatsing binnen het speciaal onderwijs en de zorg die daarmee gepaard gaat niet die ontwikkelingen en vorderingen op het gebied van leren en/of gedrag doormaken die redelijkerwijs verwacht kunnen worden. De commissie besluit of en welke **externe ondersteuning** wordt ingezet.

De Inspecteur de Vriesschool heeft verschillende samenwerkingsrelaties, bijvoorbeeld:

- Jeugdhulpverlening;
- Jeugdgezondheidszorg;
- Maatschappelijk werk;
- Visio;
- Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE);
- Justitie;
- Centrum Autisme;
- Universiteit Leiden (onderzoek en advies, m.n. in de autistengroep);

- Compaan;
- Voor leerlingen die dat nodig hebben wordt een CIZ beschikking aangevraagd, om door een 'shadow' een aantal uren per week individuele hulp te laten bieden in de groep.

De school heeft een aantal speciale en extra **voorzieningen**, gericht op de doelgroep. In het hoofdgebouw (SO) zijn twee leerpleinen, een gymzaal, een grote eetzaal, een schooltuin en een aantal werkruimtes (voor bijvoorbeeld logopedie). In het tweede gebouw waarin SO geboden wordt is een ballenbak en komt een lokaal voor spelen en snoezelen.

Betrokkenheid van ouders

Personeel van de Inspecteur de Vriesschool streeft ernaar om alles uit een kind te halen. Dat kan alleen in nauw overleg met de ouders. Een open en eerlijke communicatie en een goede samenwerking met de ouders is daarom van belang.

Ouders worden uitgenodigd voor een inloopmiddag, informatie-avonden en besprekingen van het handelingsplan. Op verzoek vinden individuele gesprekken met teamleden plaats.

Met name bij de jonge leerlingen worden heen en weerschriftjes gebruikt, waarin leerkracht en ouders elkaar op de hoogte houden. Leerlingen moeten zelf informatie leren overbrengen, er zijn echter altijd leerlingen bij wie het heen en weerschrift nodig blijft. In de onderwijsondersteuningsgroepen krijgen de leerlingen een dagverslag met pictogrammen mee naar huis.

Ouders ontvangen vier maal per jaar een Ouder Info Krant en een maal per maand een nieuwsbrief. Daarnaast blijven ze via de schoolgids, de website en een jaarkalender op de hoogte van nieuws en activiteiten in en om de school.

De Inspecteur de Vriesschool heeft geen ouderraad, ouders zijn wel betrokken bij activiteiten. Er zitten drie ouders in de MR van de school.

Ambulante dienst (AB-dienst)*

De Inspecteur de Vriesschool heeft drie ambulant begeleiders in dienst, die zeer moeilijk lerende kinderen begeleiden die met een rugzakje onderwijs volgen in het regulier (basis)onderwijs.

Op 1 oktober 2011 werden door de ambulant begeleiders van de Inspecteur de Vriesschool 28 leerlingen begeleid. Daarvan volgden 15 leerlingen onderwijs in het primair onderwijs en 13 in het voortgezet onderwijs.

Toekomst*

De Inspecteur de Vriesschool wil graag toekomstgericht onderwijs blijven bieden aan leerlingen die aangewezen zijn op ZML onderwijs en zich tevens richten op de opvang van zeer moeilijk lerende leerlingen met moeilijk verstaanbaar gedrag (ZMOLK). De Inspecteur de Vriesschool wil ook onderwijs blijven bieden aan leerlingen die zeer moeilijk leren en een stoornis hebben binnen het autistisch spectrum.

De Inspecteur de Vriesschool wil graag de expertise van het personeel ten dienste stellen van docenten en leerkrachten in het regulier onderwijs. Het personeel heeft bijvoorbeeld veel kennis en kunde op het gebied van cognitieve en sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen met een verstandelijke beperking, logopedie, school video interactie begeleiding, etc.

De Inspecteur de Vriesschool ziet mogelijkheden voor samenwerking met het regulier onderwijs, praktijkonderwijs en MBO. Sommige leerlingen van De Inspecteur de Vriesschool kunnen bijvoorbeeld misschien een paar vakken volgen op een andere school.

De Inspecteur de Vriesschool ziet mogelijkheden onderwijsondersteuningsgroepen van Steinmetz| de Compaan te plaatsen op de school. Ook wordt in samenwerking met Steinmetz| de Compaan de mogelijkheid voor reboundgroepen onderzocht.

De Inspecteur de Vriesschool is een Kunstmagneetschool, en wil dat in de toekomst ook blijven.

De Inspecteur de Vriesschool is in overleg met de gemeente of de school mogelijk een speciale groep voor nieuwkomers gaat starten. Steeds meer nieuwkomers die zich aanmelden voor onderwijs, hebben een verstandelijke beperking. De Inspecteur de Vriesschool wil in de toekomst graag onderwijs bieden aan deze groep leerlingen.

Bijlage

In deze bijlage wordt een toelichting gegeven op een aantal zaken die in meerdere profielen terug komt of van toepassing is op alle scholen.

Toekomst

Onder 'toekomst' is in ieder profiel een aantal concrete ambities en mogelijkheden verwoord. Dit overzicht is nog niet compleet. Zo zijn er bijvoorbeeld ook mogelijkheden om voor bepaalde doelgroepen arrangementen aan te bieden. Ook kan het personeel van de scholen door hun expertise veel bijdragen aan de breedtezorg van de scholen.

Concrete mogelijkheden worden nog uitgewerkt, onder andere op basis van gesprekken met de samenwerkingsverbanden over dekkend zorgaanbod.

Ambulante dienst/externe dienstverlening

In de profielen is de expertise van de ambulant begeleiders niet uitgebreid beschreven. Dit document betreft de zittende leerlingen, dus de scholen van REC West en REC Zuid Holland Midden en Noord.

De ambulant begeleiders zijn in dienst van de scholen of van de AED in Leiden. De ambulant begeleiders bieden reguliere ambulante begeleiding (AB), terugplaatsing ambulante begeleiding (TAB) en preventieve ambulante begeleiding (PAB) aan leerlingen in het regulier onderwijs, die onder de doelgroep van de school vallen.

De ambulant begeleiders kunnen bijvoorbeeld adviseren bij het opstellen en uitvoeren van het handelingsplan; leerkrachten coachen; adviseren over leermiddelen, methodieken, materialen en aangepaste methodes; scholing bieden aan leerkrachten en teams over handicaps, syndromen en beperkingen.

Sommige ambulante diensten bieden ook andere diensten aan scholen, tegen betaling. Bijvoorbeeld cursussen, coaching of (andere) trajecten op maat.

REC West en REC Zuid Holland midden en Noord zijn ervan overtuigd dat de ambulant begeleiders beschikken over brede ervaring en expertise, die in de toekomst goed gebruikt kan worden binnen het regulier onderwijs. Bijvoorbeeld middels co-teaching, ondersteuning bij de breedtezorg, of het professionaliseren van personeel.

Toelating scholen cluster 3³

Alle scholen van REC Zuid Holland Midden en Noord hebben een of meerdere trajectbegeleiders in dienst. Deze medewerkers kunnen ouders ondersteunen bij het aanvragen van een indicatie voor cluster 3.

Als de ouders een indicatie hebben gekregen, kunnen zij hun kind aanmelden bij de school of ambulante dienst.

Na de aanmelding bij de school start de interne procedure van de Commissie van Begeleiding (CvB) van de school. De CvB adviseert het bestuur over de toelating van leerlingen tot de school. Een indicatie voor cluster 3 is een voorwaarde voor aanname van de leerling. Als de CvB het bestuur op grond van een aantal uitgangspunten adviseert de leerling niet te plaatsen, gaat de school samen met de ouders op zoek naar een andere passende (onderwijs)plek.

Toelating scholen cluster 4⁴

REC West heeft vier aanmeldpunten/intakebureaus. Ouders kunnen ondersteund worden bij het compleet maken van het dossier voor de Cvl door de medewerkers van deze

³ Huidige situatie: met de komst van Passend Onderwijs gaat dit wellicht veranderen.

⁴ Huidige situatie: met de komst van Passend Onderwijs gaat dit wellicht veranderen.

aanmeldpunten. Afhankelijk van hun woonplaats en of hun kind in het PO of Vo zit melden de ouders zich bij het aanmeldpunt:

- Leidse Buitenschool in Katwijk (PO Duin- en Bollenstreek);
- AED in Leiden (PO en VO in Leiden en Rijnstreek, VO in Duin- en Bollenstreek);
- De Strandwacht in Den Haag (PO in Den Haag)
- Pleysierschool in Den Haag (groep 8 en VO in Den Haag).

Als de ouders een indicatie hebben gekregen, kunnen zij hun kind aanmelden bij de school. Na de aanmelding bij de school start de interne procedure van de Commissie van Begeleiding (CvB) van de school. De CvB adviseert het bestuur over de toelating van leerlingen tot de school. Een indicatie voor cluster 4 is een voorwaarde voor aanname van de leerling. Als de CvB het bestuur op grond van een aantal uitgangspunten adviseert de leerling niet te plaatsen, gaat de school samen met de ouders op zoek naar een andere passende (onderwijs)plek.

Indicatiecriteria

Op dit moment geldt landelijke wetgeving voor indicatiestelling van de clusters. Ieder REC heeft de taak een onafhankelijke Commissie voor Indicatiestelling (CvI) in te richten die bepaalt of een leerling in aanmerking komt voor een indicatie.

Hieronder worden de indicatiecriteria weergegeven.

Cluster 3 ZML

De Commissie voor de Indicatiestelling beoordeelt aanvragen voor deze indicaties op grond van landelijk vastgestelde criteria.

De leerling heeft:

- een IQ lager dan 55; *of*
- een IQ in de bandbreedte van 55-70 en (bij kinderen tot 7 jaar) een stoornis die het leren en sociaal functioneren ernstig bemoeilijkt; *of*
- het syndroom van Down

De onderwijsbeperking hoeft alleen aangetoond te worden bij IQ in de bandbreedte van 55-70 en blijkt uit:

- zeer geringe sociale zelfredzaamheid ofwel een zeer ernstige ontwikkelingsachterstand op het gebied van sociale redzaamheid waardoor de leerling niet zelfstandig op een reguliere school kan functioneren; *en*
- bij kinderen t/m 7 jaar: ernstige tekortkomingen op het gebied van leer/taakgedrag, zoals werkhouding, taakgerichtheid, aandacht en motivatie en zeer geringe vooruitgang gedurende een jaar; *of*
- bij kinderen van 8-11 jaar: zeer geringe vooruitgang gedurende een jaar bij aanvankelijk lezen, spellen en rekenen; *of*
- bij kinderen van 12 jaar en ouder: schoolvorderingen die niet verder gaan dan de beheersing van de leerstof tot en met eind groep 3 van de basisschool.

De ontoereikendheid van de zorgstructuur hoeft alleen aangetoond te worden bij een IQ in de bandbreedte 55-70, en blijkt uit:

- indien de leerling nog geen school bezoekt: onvoldoende effect na tenminste een half jaar ondersteuning door zorg- of hulpverleningsinstanties; *of*
- onvoldoende effect na tenminste een half jaar lang extra zorg vanuit de zorgstructuur van het regulier onderwijs (waaronder het samenwerkingsverband), afgestemd op de behoeften van de leerling en eventueel met beschikbare ondersteuning door hulpverleningsinstanties.

Cluster 3 ZML/MG

Een aanvraag voor een indicatie cluster 3 ZML/MG beoordeelt de Commissie aan de hand van de volgende criteria:

- Een (geschat) IQ lager dan 20 of
- Een IQ tussen de 20 en 35 in combinatie met een beperkt gedragsrepertoire en andere medische of gedragsproblemen.

Voor een ZML/MG indicatie hoeft een onderwijsbeperking en de ontoereikendheid van de zorgstructuur niet aangetoond te worden.

NB: Leerlingen met een ZML/MG indicatie zijn dus niet meervoudig gehandicapt, zoals de kinderen met een cluster 3 MG indicatie. Het gaat om ZML-leerlingen met een grotere begeleidingsbehoefte dan de reguliere ZML-leerlingen. Zij krijgen daarom een hogere bekostiging.

Cluster 3 MG

De Commissie voor de Indicatiestelling beoordeelt aanvragen voor deze indicatie op grond van de volgende criteria:

- Eén of meerdere stoornissen in structuur of functie, die gepaard gaan met motorische beperkingen. Dit in combinatie met een IQ lager dan 70;
- Onderwijsbeperking door een van de onderstaande twee criteria
 - Zeer geringe zelfredzaamheid (afhankelijk van derden voor algemene dagelijkse verrichtingen of onderwijsvoorwaardelijke motorische handelingen of activiteiten) of;
 - De leertijd is tenminste voor 25% verminderd door noodzakelijke zorg of aan de stoornis gerelateerd verzuim.

De ontoereikendheid van de zorgstructuur van de school en het samenwerkingsverband hoeft voor een MG-indicatie niet aangetoond te worden.

Bij het aanvragen van de indicatie (en dus ook de bekostiging) wordt geen onderscheid gemaakt tussen MG en EMG leerlingen. De term EMG wordt zowel binnen zorg als onderwijs gebruikt. Kenmerkend voor EMG-leerlingen is dat:

- ... deze leerlingen vaak veel begeleiding en structuur nodig hebben;
- ... vaak sprake is van complexe, bijkomende problematiek;
- ... deze leerlingen een IQ onder de 35 hebben.

Cluster 3 LG en LZK

De Commissie voor de Indicatiestelling beoordeelt aanvragen voor deze indicatie op grond van de volgende criteria:

- Er is een stoornis vastgesteld;
 - Voor LG: één of meer stoornissen die motorische beperkingen veroorzaken en die leiden tot een ernstige belemmering om aan het onderwijs deel te nemen en een IQ hoger dan 70.
 - Voor LZK: een lichamelijke, neurologische of psychosomatische stoornis, die niet in hoofdzaak leidt tot motorische beperkingen, maar wel leidt tot een ernstige belemmering om aan onderwijs deel te nemen en een IQ hoger dan 70.
- Er is sprake van een onderwijsbeperking die tenminste blijkt uit één van de volgende drie criteria:
 - Zeer geringe zelfredzaamheid, of;
 - Een leerachterstand: behorend tot de 10% zwakst presterende leerlingen (E-en/of D-scores op de Cito-toetsen), of;
 - De leertijd is tenminste voor 25% verminderd door noodzakelijke zorg of aan de stoornis gerelateerd verzuim.
- De zorgstructuur van de school en het samenwerkingsverband zijn ontoereikend.

Cluster 4

De Commissie voor de Indicatiestelling beoordeelt aanvragen voor deze indicatie op grond van de volgende criteria:

- Er is sprake van ernstige gedrags- of kinderpsychiatrische problematiek in termen van DSM-IV of een half jaar geïndiceerde hulpverlening zonder vooruitgang;
- De sociaal-emotionele problematiek of gedragsproblemen manifesteert zich zowel in het onderwijs als in de thuissituatie en/of vrijetijdsbesteding;
- Er is sprake (geweest) van bemoeienis vanuit jeugdzorg en/of een kinderpsychiatrische voorziening;
- Er is een ernstige structurele beperking in de deelname aan het onderwijs waardoor de leerling niet voldoet aan de algemene leervoorwaarden met betrekking tot het vereist gedrag voor regulier onderwijs.
- Er is aangetoond dat de beschikbare reguliere zorgstructuur vanuit de school en het samenwerkingsverband niet toereikend is; tevens is er te weinig vooruitgang ondanks extra zorg. De geboden zorg is aangetoond middels geëvalueerde handelingsplannen t.a.v. de gedragsproblematiek/sociaal-emotionele problematiek, die niet ouder zijn dan een half jaar.

Herstart

Ieder kind tussen 5 en 18 jaar heeft recht op onderwijs en de plicht om naar school te gaan, totdat zij een startkwalificatie hebben (een diploma dat volgens de overheid nodig is om duurzaam werk te vinden). Toch zijn er leerplichtige leerlingen die niet naar school gaan. Vaak is het niet meer mogelijk voor deze leerlingen om terug te gaan naar hun oude school. Herstart helpt deze langdurige thuiszitters om weer onderwijs te krijgen.

Herstart heeft twee doelen, namelijk:

Bepalen welke school het beste past bij deze thuiszitters;

Hen weer leren wennen aan het ritme en de regelmaat van naar school gaan.

Herstart is een traject van (maximaal) 16 weken. Om deel te nemen aan Herstart moet een leerling:

- Meer dan vier weken thuiszitten, zonder uitzicht op plaatsing op een school;
- Bekend zijn bij een leerplichtambtenaar;
- Nog geen indicatie hebben van een Commissie voor Indicatiestelling (CvI);
- Nog niet in een indicatietraject zitten.

De middelen voor Herstart worden in de toekomst evenredig verdeeld over de samenwerkingsverbanden.

Op de Rails

Sommige leerlingen vertonen gedragsproblemen op school. Hierdoor kunnen conflicten ontstaan tussen leerling, school en/of medeleerlingen. Toch hoeven leerlingen in deze situatie niet direct naar het speciaal onderwijs. Wel hebben zij en hun ouders hulp nodig om te voorkomen dat ze niet meer naar school (terug) kunnen. Bij dergelijke problemen is het project Op de Rails wellicht de oplossing.

Op de Rails heeft een helder doel: terugkeer naar school, naar het reguliere onderwijs. De leerling doet mee aan een onderwijsprogramma dat veel persoonlijke aandacht en begeleiding biedt. Er wordt gewerkt met duidelijke regels en afspraken. Anders gezegd: streng en duidelijk. Zo krijgt de leerling de kans een nieuwe start te maken.

Een leerling kan deelnemen aan Op de Rails als:

- Er structurele gedragsproblemen zijn, waardoor de veiligheid van henzelf, medeleerlingen en/of leerkrachten in gevaar komen;
- Er geen sprake is van een geclassificeerde stoornis;

- Hij of zij naar het regulier onderwijs gaat (basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, voortgezet onderwijs);
- Hij of zij meer zorg en aandacht nodig heeft dan de huidige school kan bieden;
- Hij of zij 10 jaar of ouder is;
- Er nog geen Cvl-indicatie is voor speciaal onderwijs;
- Hij of zij nog niet in een Cvl-indicatietraject zit;
- Hij of zij blijft ingeschreven op de school van herkomst.

De middelen voor Op de Rails worden in de toekomst gehalveerd en evenredig verdeeld over de samenwerkingsverbanden.

Plancius leerlijnen

Plancius leerlijnen zijn ontwikkeld door de CED groep. Ze zijn bedoeld voor leerlingen met een IQ tot 35 en bevatten doelen voor leerlingen met een ontwikkelingsleeftijd tussen de 0 en 24 maanden. Het eindniveau van deze leerlijnen sluit aan op het beginniveau van de leerlijnen voor zeer moeilijk lerenden (ZML).

De leerlijnen richten zich op basale ontwikkelingsdoelen rond communicatie, sensomotorische en sociaal-emotionele ontwikkeling, zelfredzaamheid, spelontwikkeling en taakontwikkeling.

Een aantal voorbeelden van doelstellingen op niveau 6 (dus het hoogste niveau van de leerlijnen) voor de verschillende domeinen:

Communicatie: 'Gebruikt een basiswoordenschat van ongeveer 50 woorden/gebaren/afbeeldingen'

Sensomotoriek: 'Legt twee dezelfde vormen bij elkaar (rondjes, blokjes, driehoekjes)'

Sociaal-emotionele ontwikkeling: 'Voert uit zichzelf begroetings- en afscheidsrituelen uit (zwaaien en hand geven)' en 'Imiteert gedrag van volwassenen (in speelgoedtelefoon brabbelen)'.

Spelontwikkeling: 'Brenkt meerdere speeltjes/voorwerpen bij elkaar (toren bouwen, roeren in de pan)'

Taakontwikkeling: 'Imiteert eenvoudige onbekende handelingen van een willekeurige volwassene met een voorwerp (doos opzij schuiven)'

Zelfredzaamheid: 'Draait een kraan open en dicht' en 'Veegt een vieze neus oppervlakkig af'

De leerlijnen zijn te downloaden en bekijken op de website van de CED-groep:

<http://www.leerlijnen.cedgroep.nl/zml/leerlijnen-voor-leerlingen-met-een-iq-tot-35.aspx>

ZML leerlijnen

De ZML leerlijnen (voor zeer moeilijk lerenden) zijn ontwikkeld door de CED groep. Er zijn vakgebiedspecifieke leerlijnen en vakgebiedoverstijgende leerlijnen.

Vakgebiedspecifiek: schriftelijke taal, sociale competentie, beeldende vorming, bewegingsonderwijs, dramatische vorming, mondelinge taal, muziek en bewegen, natuur en techniek, oriëntatie op ruimte, oriëntatie op tijd, rekenen, werken, wonen.

Vakoverstijgend: sociale en emotionele ontwikkeling, leren leren, omgaan met media, ruimtelijke oriëntatie en mobiliteit, spelontwikkeling, zintuiglijke en motorische ontwikkeling.

De meeste leerlijnen hebben 12 niveaus. In 2011 zijn de leerlijnen herzien; ze zijn aangepast om te voldoen aan de kerndoelen VSO dagactiviteitencentrum. In het hoogste niveau van de leerlijnen, niveau 12, wordt een overgang gecreëerd tussen de ZML leerlijnen en de VSO arbeidsmarktgerichte leerlijnen om aan te sluiten op de nieuwe kerndoelen voor VSO arbeidsmarktgericht.

De leerlijnen zijn te downloaden en bekijken op de website van de CED-groep:

<http://www.leerlijnen.cedgroep.nl/zml/leerlijnen-2007-2010.aspx>